

Integrarea Aspectelor de Schimbare a Climei în Politicile Sectorului Gestionarea Deșeurilor

Raportul de progres nr. 2

PROIECTUL EU4CLIMATE

Iunie 2020

Action funded by the
EUROPEAN UNION

1. Atenuarea emisiilor de GES la depozitele de deșeuri	3
a. Standarde de construcție și închidere a depozitelor.....	3
b. Regimul de depozitare a deșeurilor	5
2. Atenuarea emisiilor de GES prin tratarea deșeurilor biodegradabile	7
3. Atenuarea emisiilor de GES prin reciclare	8
4. Stabilirea tarifelor	14
5. Atenuarea emisiilor de GES prin economia circulară.....	26
6. Analiza riscurilor și măsuri de adaptare	30
7. Atenuarea emisiilor de GES prin eliminarea tratării anaerobe a apelor uzate	33
8. Anexe.....	35

1. Atenuarea emisiilor de GES la depozitele de deșeuri

Depozitele de deșeuri, considerate a fi metoda de ultimă instanță în ierarhia referitoare la deșeuri, eliberează metan, un gaz cu efect de seră foarte puternic, care este asociat cu schimbările climatice. Atunci când deșeurile sunt depuse pentru prima dată într-un depozit de deșeuri, acestea trec printr-o etapă de descompunere aerobă (în prezența oxigenului) în care se generează cantități reduse de metan. Apoi, în mod obișnuit în mai puțin de un an, se stabilesc condiții anaerobe și bacteriile producătoare de metan încep să descompună deșeurile și să genereze metan.

Emisiile de metan din depozitele de deșeuri reprezintă o oportunitate de captare și utilizare a unei resurse energetice semnificative. Prin aplicarea unor standarde de construcție și închidere a depozitelor de deșeuri se poate reduce astfel cantitatea de emisii de gaze cu efect de seră.

Cea mai utilizată metodă de tratare a deșeurilor menajere în Moldova este depozitarea pe sol, care frecvent reprezintă o sursă importantă de poluare a aerului, a solului și apelor subterane. În acest context, salubritatea localităților și managementul deșeurilor urbane, este un obiectiv important al structurilor guvernamentale și locale. Datele despre numărul cât și suprafața depozitelor de deșeuri este incertă în lipsa unor formulare de evidență. Surse de informare citează faptul că circa 1224 ha sunt ocupate de așa-zisele „gunoiști”, inclusiv din zonele rurale ale țării (IMP,2018)¹. Actualmente sunt în operare 1139 de depozite de deșeuri, iar mare lor majoritate nu corespund cerințelor de mediu vis-a-vis de construcția și funcționarea acestora.

a. Standarde de construcție și închidere a depozitelor

Actul normativ	Neconcordanță
Legea Nr. 209/29.07.2016 privind deșeurile	Art. 16 – indică referințe la standardele de construcție a depozitelor, acestea urmând să fie reglementate prin HG-uri separate, dar care fie sunt în stadiu de proiect (Regulamentul pentru depozitare) fie nu au fost încă elaborate (Normativul pentru construcția depozitelor și Lista națională a deșeurilor acceptate pentru depozitare)

1 <http://ipm.gov.md/sites/default/files/2019-07/ANUAR%20-%202018.pdf>

	- Deși la art. 68 din lege este prevăzut un termen de 12 luni de la publicare, în care Guvernul va elabora cadrul normativ aferent legii privind deșeurile, aceste reglementări nu au fost încă elaborate, rezultând într-un vid legislativ care permite gestionarea inadecvată a depozitelor, precum și amânarea închiderii depozitelor neconforme
--	---

Recomandări:

- Art. 16 – al. 2 și al. 5, lit. e care face referire la Regulamentul de depozitare a deșeurilor nu își au aplicabilitate în lipsa actelor normative secundare care încă se află în stadiu de proiect. Prevederile sunt bune în principiu dar este nevoie de aprobarea Regulamentului pentru a produce efecte.
- Este recomandată elaborarea și adoptarea unor Hotărâri de Guvern care să stabilească modul în care dispozițiile legii deșeurilor vor fi efectiv puse în aplicare și care să stabilească aspectele privind implementarea standardelor și a normativelor în domeniul depozitării deșeurilor. Pentru a exista concordanță între legislația deșeurilor din Moldova și bunele practici în domeniul reducerii efectelor schimbărilor climatice sunt necesare adoptarea: *Regulamentului de depozitare a deșeurilor, Normativului în construcții privind depozitarea deșeurilor și Lista națională a deșeurilor acceptate pentru fiecare clasă de depozit.*
- Art. 16 al. 3 nu face referire la un act normativ distinct care să reglementeze proiectarea, construcția și exploatarea. Nu este prevăzută în articol nici reglementarea privind închiderea depozitelor. Este recomandat să se realizeze tranziția de la depozitele neconforme (gunoiști) la depozite conforme. Important este ca în *Normativul în construcții privind depozitarea deșeurilor* să fie prevăzute și măsuri de închidere și de reducere a emisiilor GES rezultate din depozitele neconforme, precum impermeabilizarea depozitului, colectarea biogazului și monitorizarea post-inchidere.
- Recomandarea de modificare pentru al.3 este : (3) *Proiectarea, construcția și închiderea depozitelor de deșeuri, precum și exploatarea sistemelor ingineresti ale depozitelor se efectuează în conformitate cu normele în construcții, actele permissive de mediu și a Normativului în construcții privind depozitarea deșeurilor, aprobat de Guvern.*
- Normativul în construcții privind depozitarea deșeurilor se elaborează în baza prevederilor Legii 209, art.16, al. 3 privind deșeurile și a Regulamentului de Depozitare, art.14, Anexa nr. 1, art.6, lit. b, pct. vi.. În acest act normativ este necesar să fie stabilite printre cerințele generale la proiectarea și construcția unui depozit și cea a existenței unui sistem de colectare și valorificare a biogazului, un element de importanță în domeniul GES. Un exemplu de Normativ tehnic și conținut al acestuia este “Normativul Tehnic din 2004 privind depozitarea deșeurilor”(Anexa 1) din România emis de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor elaborat în baza prevederilor Hotărârii de Guvern 162/2002 privind depozitarea deșeurilor, care stabilește standardele aplicabile în domeniul depozitelor de deșeuri (Anexa 2).

- În Regulamentul de depozitare la art. 14 este stabilită autoritatea care aprobă Normativul, dar este necesară stabilirea autorității responsabile cu elaborarea Normativului, precum și termenul limită pentru elaborarea acestui Normativ.
- Este recomandat ca art. 14 din Regulamentul de depozitare să definească domeniul de aplicabilitate a Normativului. O sugestie de completare cu un aliniat nou a articolului ar fi următoarea: „Prevederile normativului tehnic se aplică depozitelor de deșeuri inerte, nepericuloase și periculoase pentru toate etapele de proiectare, construcție, exploatare, închidere și monitorizare post-închidere a unui depozit de deșeuri.”

b. Regimul de depozitare a deșeurilor

Prin reglementarea regimului de depozitare a deșeurilor se poate reduce sau elimina cantitatea de deșeuri care prezintă potențial de a emite gaze cu efect de seră. Astfel, eliminarea acceptării la depozitare a deșeurilor biodegradabile și valorificarea acestora prin alte metode, are ca efect reducerea emisiilor de GES.

Actul normativ	Neconcordanță
Legea Nr. 209/29.07.2016 privind deșeurile	Art. 16 – nu este suficient detaliat cu referire la regimul deșeurilor acceptate

Recomandări:

- Art. 16 al. 5, lit. e cu referire la deșeurile acceptate pentru depozitare indică doar Regulamentul de depozitare. Recomandarea este ca acesta să includă și Lista Națională de Deșeuri acceptate pentru depozitare pentru a institui obligația legală de elaborare și aprobare a acestui act normativ.
- Recomandarea este ca art. 16, al. 5, din Legea 209/2016 privind deșeurile să fie completat cu: “f) orice alt tip de deșeu care nu este inclus în Lista Națională de Deșeuri acceptate pentru fiecare clasă de depozit”. Clasele de depozit de deșeuri sunt specificate în Legea 209/2016 la art.16, al.4 și în proiectul de Regulament de depozitare la art. 6.
- Este recomandat ca Lista Națională de deșeuri acceptate pentru fiecare clasă de depozit să fie elaborată ca document distinct față de Normativul în construcții privind depozitarea deșeurilor. Un exemplu de Lista națională a deșeurilor acceptate pentru depozitare este cel din România, din anexa *Ordinului 95/2005 privind stabilirea criteriilor de acceptare și procedurilor preliminare de acceptare a deșeurilor la depozitare și lista națională de deșeuri acceptate în fiecare clasă de depozit de deșeuri* (Anexa 3). *Ordinul 95/2005 din Romania transpune Decizia Consiliului 2003/33/CE stabilind criteriile și procedurile pentru acceptarea deșeurilor la depozite ca urmare a art. 16 și anexei II la Directiva 1999/31/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L11 din 16 ianuarie 2003. În legislația Moldovei există o Listă a Deșeurilor aprobată prin H.G. nr. 99/2019, însă această listă*

reprezintă un clasificator al deșeurilor și nu face referire la tipurile de deșeuri acceptate pentru fiecare clasă de depozit.

- Criteriile pentru acceptarea deșeurilor la o anumită clasă de depozite trebuie să țină cont în special de:
 1. protecția factorilor de mediu, în special apa subterană și de suprafață;
 2. sistemele de impermeabilizare a depozitelor, sistemele de colectare și tratare a levigatului, sistemele de colectare și evacuare a gazului de depozit;
 3. asigurarea desfășurării normale a proceselor de stabilizare a deșeurilor în depozit;
 4. protecția sănătății umane.
- Acceptarea deșeurilor la o anumită clasă de depozite se bazează pe:
 1. liste de deșeuri acceptate, definite după natură și origine;
 2. caracteristicile deșeurilor determinate prin metode de analiză standardizate, excepție făcând deșeurile menajere.
- Criteriile de acceptare a deșeurilor într-o clasă de depozite, bazate pe caracteristicile deșeurilor, se vor referi la:
 1. compoziția fizico-chimică;
 2. conținutul de materie organică;
 3. biodegradabilitatea compușilor organici din deșeuri;
 4. concentrația compușilor potențial periculoși/toxici în relație cu criteriile enunțate anterior;
 5. levigabilitatea prognozată sau testată a compușilor potențial periculoși/toxici în relație cu criteriile enunțate mai sus;
 6. proprietățile ecotoxice ale deșeurilor și ale levigatului rezultat.
- În vederea realizării obiectivelor de reducere a cantităților de deșeuri biodegradabile depozitate, pe viitor nu va mai fi permisă eliminarea nămolurilor de epurare nestabilizate pe depozitele de deșeuri nepericuloase.
- Există cazuri în care eliminarea prin depozitare a nămolului poate fi acceptată în depozite, și anume:
 1. când gradul de contaminare a nămolului nu permite utilizarea acestuia în agricultură, silvicultură sau pentru împrăștierea pe câmp sau în cazul în care condițiile locale de amplasare și topografie presupun costuri care depășesc un prag acceptabil;
 2. când în zona în care este generat nămolul nu se găsesc instalații de incinerare sau de co-incinerare care să îl poată prelua;

2. Atenuarea emisiilor de GES prin tratarea deșeurilor biodegradabile

Deșeurile biodegradabile trimise în depozitele de deșeuri produc metan atunci când materialul organic se descompune anaerobic. Cu toate că acest gaz cu efect de seră poate fi capturat și utilizat pentru a genera energie, o mare parte din acesta scapă în atmosferă unde are un efect puternic asupra schimbărilor climatice. Reducerea cantității de deșeuri care va ajunge la depozitul de deșeuri este, prin urmare, un obiectiv important al politicilor UE în materie de deșeuri.

Actul normativ	Neconcordanță
Legea Nr. 209/29.07.2016 privind deșeurile	Legea nu definește ținte pentru a reduce cantitatea de biodegradabile depozitate
	Prevederile Art. 56 – colectarea separată a deșeurilor biodegradabile pentru a fi compostate - sunt vagi
Strategia Națională pentru Gestionarea Deșeurilor	Tratarea uleiurilor uzate acumulate prin incinerare nu este recomandată pentru atenuarea emisiilor GES

Recomandări:

- Recomandăm modificarea Articolului 56 din Legea 209, pentru a introduce obiective privind reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate. Obiective cu titlu de exemplu urmând modelul Comisiei Europene din Directiva pentru Depozitarea deșeurilor, preluat și de către România:
 1. reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate la 75% din cantitatea totală, exprimată gravimetric, produsă în anul, în maximum 5 ani de la data de.....
 2. reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate la 50% din cantitatea totală, exprimată gravimetric, produsă în anul, în maximum 8 ani de la data de
 3. reducerea cantității de deșeuri biodegradabile depozitate la 35% din cantitatea totală, exprimată gravimetric, produsă în anul, în maximum 15 ani de la data de
- Este recomandat ca în Legea 209 privind deșeurile, art. 56, al.1, lit. b, să fie completat cu tipul de tratarea a biodeșeurilor. O sugestie de completare ar fi: *“b) tratarea biodeșeurilor într-un mod care asigură un înalt nivel de protecție a mediului, prin compostare (degradare aerobă) – cu producere de compost utilizabil, degradare anaerobă cu producere de gaz utilizabil, sau tratare mecano-biologică (degradare aerobă) – cu producere de deșeuri stabilizate, astfel încât să ducă la atingerea țintelor de reducere a depozitării deșeurilor biodegradabile netratate, stabilite de Guvern”*.

- În Legea 209 privind deșeurile, la art. 2, al. 2 care definește biodeșeurile, este recomandată introducerea și a nămolului rezultat de la epurarea apelor uzate, a componentei biodegradabile din deșeurile stradale și a deșeurilor biodegradabile din piețe. O sugestie de completare poate fi: “(2) biodeșeuri – deșeuri biodegradabile provenite din grădini și parcuri, deșeuri alimentare sau cele provenite din bucătăriile gospodăriilor private, restaurantelor, firmelor de catering sau din magazine de vânzare cu amănuntul și care sunt compatibile cu deșeurile provenite de la întreprinderile de prelucrare a produselor alimentare, *componenta biodegradabilă din deșeurile stradale, deșeuri biodegradabile din piețe, nămolul rezultat de la epurarea apelor uzate;*”. În funcție de conținutul de substanțe periculoase, nămolul rezultat din epurarea poate fi uneori încadrat ca deșeu periculos. În acest caz se vor aplica prevederile Legii 209/2016 de la art. 56, al.1, lit. b) și de la al. 3.
- Articolul 8 din Regulamentul de depozitare este recomandat a fi modificat astfel: *“Autoritatea administrației publice locale sau regionale după caz elaborează ca parte din planul de gestionare a deșeurilor măsurile prin care se vor atinge obiectivele stabilite prin lege pentru reducerea depozitării biodeșeurilor.”*
- În privința valorificării uleiurilor uzate, este recomandat ca în Strategia de Gestionare a Deșeurilor, la cap. Principii și Obiective Strategice Generale și Specifice, Secțiunea 2, al.7, lit. c, să fie înlocuit cu: *“c) încurajarea utilizării uleiurilor uzate într-o manieră ecologic rațională, cu prioritate prin regenerare. În cazul în care condițiile tehnice și economice fac neviabilă regenerarea, valorificarea uleiurilor uzate se realizează prin combustie (utilizarea uleiurilor uzate drept combustibil, cu recuperarea adecvată a căldurii generate) sau digestie anaerobă cu colectare de biogaz. În cazul în care procedeele menționate anterior nu sunt aplicabile, se realizează eliminarea prin incinerare, dar ca ultima soluție”*. Un exemplu de astfel de reglementare este regăsit în legislația din România în *Hotărârea nr. 235/2007 privind gestionarea uleiurilor uzate, la art. 11 (Anexa 4)*.

3. Atenuarea emisiilor de GES prin reciclare

Reciclarea poate contribui la scăderea emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor emisii. Atunci când materialele reciclate înlocuiesc materialele noi, scade necesitatea extracției sau a producției de materiale noi. Prin reciclare se asigură reducerea cantității de deșeuri care vor fi depozitate sau incinerate, metode care au un efect semnificativ asupra schimbărilor climatice.

Actul normativ	Neconcordanță
----------------	---------------

Legea Nr. 209/29.07.2016 privind deșeurile	Țintele stabilite pentru reciclare nu sunt suficient de ambițioase. Pentru ambalaje conform art. 14. Reutilizarea și reciclarea, ținta de reciclare pentru hârtie, sticlă, metalele și masele plastice este stabilită la un nivel minim de 30% din masă totală
Regulamentul pentru gestionarea ambalajelor	Regulamentul pentru gestionarea ambalajelor este încă în stadiu de proiect. Acesta prevede reciclarea a minim 45% din ambalaje până în 2027
Strategia Națională pentru Gestionarea Deșeurilor	Inconsistentă în legislația deșeurilor, în special în ceea ce privește țintele de reciclare. Anexa 249 la Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, Secțiunea II. prevede o țintă de reutilizare și recuperare a ambalajelor de 20 % (fără a preciza nivelul de bază) până în anul 2027, în tip ce Regulamentul pentru ambalaje prevede o ținta de 45%.
Hotărârea Nr. 212/ 2018 - Regulamentul privind deșeurile de echipamente electrice și electronice	Hotărârea 212/2018 pentru gestionarea DEEE-urilor este momentan în curs de implementare.

La momentul actual, există o inconsistență în legislația deșeurilor, în special în ceea ce privește țintele de reciclare. Acest lucru se observa atât în cazul legislației privind gestionarea deșeurilor de ambalaje, cât și în cazul celor de echipamente electrice și electronice. În legislația Moldovei există un proiect de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (număr unic 420/MADRM/2019), dar care se află încă în stadiul de avizare/expertizare.

Prin implementarea schemei de Răspundere Extinsă a Producătorului (REP), se asigură faptul ca producătorul are responsabilitate pentru gestionarea stadiului de deșeu al unui produs. Acesta schemă se aplică în România din anul 2002 prin Organizații de Transfer de Responsabilitate. În general, în țările în care a fost aplicată, această schemă s-a dovedit a fi foarte eficientă în asigurarea creșterii ratei de reciclare/valorificare a deșeurilor de ambalaje. Conform unui studiu JASPERS realizat în 2016 pentru România, aplicarea corespunzătoare a REP depinde de 8 principii:

- Definirea cu claritate a REP și obiectivelor aferente schemelor REP în legislația națională.
- Definirea cu claritate a responsabilităților și rolurile aferente fiecărui participant la schemă (consumatorii, autoritățile sau firmele de gestionare a deșeurilor),
- Acoperirea integrală a costurilor nete: schema ar trebui să acopere cel puțin costurile nete totale pentru colectarea separată/tratarea deșeurilor,
- Stabilirea corectă a costurilor la sfârșitul duratei utile de viață: taxele plătite de producători în cadrul unei scheme trebuie să reflecte în mod corect costurile de gestionare a produselor până la sfârșitul duratei utile de viață a acestora,

- Concurența loială: asigurarea unui cadru clar și stabil care să asigure concurența loială cu reguli egale pentru toți. Acestea se pot referi inclusiv la sancțiuni
- Transparența cu privire la ratele de reciclare/colectare/costuri (taxe plătite de producători, cheltuieli de colectare, transport, sortare, etc.)
- Armonizarea raportării: definițiile principale și procedurile de raportare trebuie să fie armonizate la nivel național și european,
- Existența mijloacelor de monitorizare și implementare a schemei.

Recomandări:

- Este recomandată introducerea unui articol distinct în Legea nr. 209/2016 care să trateze schema de Răspundere Extinsă a Producătorului. Acest capitol ar putea cuprinde aspecte legate de modalitatea de aplicare a schemei, măsurile prevăzute, atribuțiile autorității publice centrale pentru protecția mediului și a organizațiilor care implementează obligațiile privind răspunderea extinsă. Un exemplu de astfel de reglementare este regăsit în Legea 211/2011 privind regimul deșeurilor din România, la Cap. 8, art. 12 (Anexa 5).
- Conform MADRM din Moldova, la momentul actual a fost inițiat procesul de colectare a propunerilor pentru elaborarea unui nou Plan de Acțiuni privind Strategia de Gestionare a Deșeurilor. Este recomandată detalierea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027 și introducerea următoarelor secțiuni:
 - **Informații privind cadrul general** (planificarea, problematica gestionării deșeurilor, legislația europeană și națională, politica națională privind deșeurile)
 - **Situația existentă** (surse de date și metodologia aplicată, date/tip de deșeu inclus în analiză: municipale, alimentare, ambalaje, DEEE, baterii și acumulatori, vehicule scoase din uz, anvelope uzate, uleiuri uzate, etc.)
 - **Planificarea gestionării deșeurilor** (obiective și ținte, analiza alternativelor de gestionare a deșeurilor și alternativa aleasă, măsuri de guvernare, planul de acțiune)
 - **Instrumente de politică a deșeurilor** (situația existentă privind instrumentele de politică a deșeurilor – economice, de reglementare, administrative, de informare - măsuri privind îmbunătățirea eficacității instrumentelor existente, descrierea instrumentelor noi de politică a deșeurilor)
 - **Programul Național de Prevenire a Generării Deșeurilor (PNPGD)** (situația actuală, priorități și direcții strategice, măsuri de prevenire a generării deșeurilor, planul de acțiune privind prevenirea generării deșeurilor, verificarea aplicării măsurilor)
 - **Indicatori de monitorizare** (prevederi generale privind monitorizarea PNGD, indicatori de monitorizare pentru măsurile de guvernare, indicatori de monitorizare a planului de acțiune al PNGD, indicatori de monitorizare pentru instrumentele economice, indicatori de monitorizare ai PNPGD).
- Un exemplu care ar putea fi urmărit este Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) din 2017, din România (Anexa 6) .
- Este recomandat ca Planul de acțiune să includă o secțiune care să cuprindă penalitățile aplicabile pentru neîndeplinirea obligațiilor legislative pentru anumite fluxuri de deșeuri. În PNGD din 2017 pentru România aceste aspecte sunt reglementate la Capitolul II, Secțiunea 2,

Subsecțiunea 1 și prevăd penalități pentru neîndeplinirea obligațiilor legislative pentru anumite fluxuri de deșeuri cu răspundere extinsă a producătorului (REP): deșeuri de ambalaje, DEEE, deșeuri de baterii și acumulatori portabili. Pentru aceste fluxuri speciale, operatorii plătesc o contribuție (penalitate) la Administrația Fondului pentru Mediu (AFM) pentru diferența dintre cantitățile declarate ca fiind introduse pe piață și cantitățile constatate de AFM; penalități pentru UAT-urile în cazul neatingerii țintei de reducere a cantității de deșeuri depozitate; restricții pentru depozitarea deșeurilor; contravenții sancționate cu amenzi.

- Planul de acțiune ar putea include și descrierea aplicabilității și a funcționalității altor instrumente economice aplicabile în domeniu precum: **sistemul depozit-returnare, taxa de gestionare a DEEE, programele Rabla, etc.** Acestea sunt definite mai jos per tip de deșeu aplicabil.
- Se recomandă introducerea unui mecanism care pe lângă suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului ar putea avea și atribuția de colector contribuții (penalități) în cazul nerespectării țintelor de reciclare. În România, pentru fluxurile speciale de deșeuri: deșeuri de ambalaje, DEEE, deșeuri de baterii și acumulatori, uleiuri uzate și anvelope uzate operatorii raportează lunar la Administrația Fondului pentru Mediu (AFM) datele aferente acestor fluxuri. AFM gestionează baze de date separate pentru aceste fluxuri de deșeuri.
- Se recomandă dezvoltarea și implementarea regulamentelor pentru restul fluxurilor de deșeuri specifice care intră sub incidența sistemelor Responsabilității Extinse a Producătorului (REP), și anume, a bateriilor și acumulatorilor – pentru acest flux ar trebui implementat Regulamentul existent, a anvelopelor, a vehiculelor scoase din uz și ulei uzat.
- **Gestiunea deșeurilor de ambalaje** Este recomandată revizuirea: *art. 14 din Legea 209/2016, a secțiunii 6. Proгноza în domeniul generării deșeurilor din Strategia Națională de Gestionarea Deșeurilor și a cap. IV Valorificarea și reciclarea din Proiectul de Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje*, în vederea alinierii obiectivelor/țintelor de reciclare în aceste două acte normative.
- Țintele de valorificare a deșeurilor de ambalaje prevăzute în Proiectul de Regulament pentru gestionarea ambalajelor se recomandă a fi schimbate în ținte mai ambițioase și detaliate pe etape (perioade/ani). Spre exemplu, România în Anexa 5 la Legea 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje (Anexa 7) sunt stabilite valorile minime ale obiectivelor de valorificare, respectiv reciclare a diferitelor tipuri de deșeurilor de ambalaje, pentru perioada pre/post 2025:

Obiectiv	Pentru perioada 2019-2022 (%)	Anul 2023 (%)	Anul 2024 (%)	Începând cu anul 2025 (%)
Obiectiv global de valorificare	60	65	65	70
Obiectiv global de reciclare	55	60	60	65
Obiectiv de reciclare hârtie-carton	60	65	70	75
Obiectiv de reciclare materiale plastice (PET)	22,5	35	40	50

Obiectiv de reciclare sticlă	60	65	65	70
Obiectiv de reciclare metal	50	60	65	70
Obiectiv de reciclare aluminiu	20	30	40	50
Obiectiv de reciclare lemn	15	20	20	25

- Stabilirea unui mecanism de implementare a **sistemului depozit-returnare**, așa cum este stipulat în **Proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje**. În România, aceasta este prevăzută în Ordonanța de urgență nr. 38/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje. Acest sistem este o modalitate de implementare a REP pentru anumite deșeuri de ambalaje (ex. sticlă, plastic sau metal - în general recipiente de la băuturi). La achiziționarea unui produs ambalat, cumpărătorul achită vânzătorului o sumă de bani care îi este rambursată la returnarea ambalajului. O condiție este ca ambalajul să fie într-o stare corespunzătoare pentru a putea fi reutilizat. Ca și exemplu, în România acest sistem se aplică conform art. 10 din Legea 249/2015 (Anexa 7) pentru ambalajele primare nereutilizabile din sticlă, plastic sau metal, cu volume cuprinse între 0,1 l și 3 l inclusiv, utilizate pentru bere, mixuri de bere, mixuri de băuturi alcoolice, cidru, alte băuturi fermentate, sucuri, nectaruri, băuturi răcoritoare, ape minerale și ape de băut de orice fel. Această garanție este stabilită la valoarea de 0.5 lei/ambalaj. Tot în Legea 249/2015 este stabilit că până la data de 1 ianuarie 2021, în baza evaluării eficienței economice, sociale și de mediu, precum și a impactului asupra întreprinderilor mici și mijlocii, prin hotărâre a Guvernului, se stabilește un sistem de garanție-returnare care să se aplice pentru ambalaje primare nereutilizabile. Elementele sistemului de garanție-returnare acoperite de HG trebuie să fie acoperite cel puțin următoarele elemente:
 - modalitatea de circulație a ambalajelor care fac obiectul sistemului de garanție-returnare;
 - definirea componentelor sistemului de colectare;
 - definirea modului de funcționare a sistemului de garanție- returnare;
 - mecanismul de rambursare a garanției;
 - valoarea garanției;
 - administratorul sistemului;
 - marcajul ambalajelor care să indice participarea acestora în sistemul de garanție-returnare;
 - monitorizarea și controlul sistemului de garanție- returnare

Sistemul este aplicat treptat, se începe cu aplicarea lui pentru ambalajele din sticlă.

Comercianții sunt obligați să marcheze sau să înscrie pe ambalajul primar/pe eticheta produsului sintagma “ambalaj reutilizabil”.

Garanția va fi returnată pe baza bonului fiscal. Conform Normelor Metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal din România, suma garanției bănești încasate pentru ambalaje se evidențiază distinct pe bonurile fiscale, fără taxă. Restituirea garanțiilor bănești nu se reflectă în documente fiscale.

Gestiunea Deșeurilor de Echipamente Electrice și Electronice (DEEE)

Se recomandă alinierea obiectivelor definite la Secțiunea 6. Prognoza în domeniul generării deșeurilor din Strategia Națională de Gestionarea Deșeurilor cu cele din Anexa 5 la HG 212/2018.

- De asemenea este recomandată stabilirea unor ținte de colectare mai ambițioase decât cele prevăzute în Anexa nr. 5 a Hotărârii Nr. HG 212/2018. În România, așa cum este prevăzut și în Republica Moldova, colectarea DEEE se realizează fie individual fie prin transfer de responsabilitate către operatorii economici autorizați. Ținta de colectare a DEEE în România până în 2020 a fost de 45% iar începând cu 2021 va crește la 65%. Modalitatea de gestiune a DEEE-urilor este tratată în Planul Național de Gestiune a Deșeurilor și în OUG 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.
- Se recomandă introducerea unui capitol distinct în HG 212/2018 care să trateze sancțiunile încălcării dispozițiilor. Spre exemplu, în România, acestea sunt tratate la art.43, Capitolul 20, Sancțiuni din OUG Nr. 5/2015 (Anexa 8).
Cu toate ca au existat discuții despre implementarea **taxei de gestionare a DEEE** (taxa verde/timbru verde/taxa eco, se recomandă introducerea acestui instrument financiar deoarece pe lângă finanțarea procesului de colectare și reciclare, prin această taxă se asigură și îndeplinirea obiectivelor/țintelor prevăzute de legislația europeană și cea națională. Acest instrument reprezintă contribuția consumatorilor la costurilor de colectare, tratare și eliminare a DEEE. În România, această taxa verde se supune reglementărilor art. 28-32 din OUG 5/2015 (Anexa 8). Valoarea taxei este inclusă în prețul de achiziție al produsului electronic sau electrocasnic și este evidențiată separat pe factură, și este purtător de TVA. Acesta se aplică la aparate de uz casnic de mici și mari dimensiuni, echipamente IT, de birotică, de consum de mici și mari dimensiuni, jucării și articole sportive cu componente electronice, unelte electrice și electronice, aparate industriale de măsură și control, distribuitoare automate etc). Producătorii au obligația de a investi sumele colectate de la utilizatori în procesele de reciclare a DEEE. Timbrul verde se aplică fiecărui echipament electric și electronic nou cumpărat și are un nivel de preț fix pe categorie de produse, stabilit independent de marcă, greutate, volum sau preț de vânzare și care depinde de capacitatea de reciclare a echipamentului respectiv.
- Este recomandată introducerea programelor de finanțare precum **Rabla pentru electrocasnice**. În România acesta un program finanțat de Ministerul Mediului prin AFM și reglementat prin *Ordinul 1172/2018 pentru aprobarea Ghidului de finanțare a Programului național de înlocuire a echipamentelor electrice și electronice uzate cu unele mai performante din punct de vedere energetic* (Anexa 9). Acest instrument ar putea contribui semnificativ la reducerea eliminării DEEE. Prin program se finanțează achiziția de mașini de spălat rufe, mașinilor de spălat vase, aparate de aer condiționat, frigider/combine frigorifice/lăzi frigorifice/ congelatoare și televizoare economice din punct de vedere energetic. Voucherele se acordă de către AFM pentru achiziționarea produselor electrocasnice din categoria mașinilor de spălat rufe, mașinilor de spălat vase, frigiderelor, combinelor, lăzilor frigorifice, aparatelor de aer condiționat și a televizoarelor și au valori între 200 și 500 de lei, în funcție de tipul de aparat cumpărat.

Pașii de urmat:

1. **Accesarea aplicației electronice** de pe website-ul AFM și completarea datelor

2. **Prezentarea în magazine și achiziționarea** echipamentului dorit, pe baza voucherului primit- suma din voucher se scade din valoarea finală a facturii
3. **Predarea echipamentului vechi** - se face odată cu primirea celui nou.

4. Stabilirea tarifelor

Oportunitățile de îmbunătățire a sistemului de tarificare, stabilirea costurilor și a mecanismelor financiare sunt multiple în Moldova precum arată analiza de concordanțe și neconcordanțe. Tarifele și diferențierea lor poate fi utilizată eficient astfel încât să fie încurajat diminuarea depozitării în special a fluxurilor care duc la generarea de metan și/sau sunt reciclabile și astfel pot substitui materiale prime al căror extracție și prelucrare consumă mai multă energie decât reciclarea. Aceste rezultate sunt strâns legate cu reducerea GES în sectorul deșeurilor.

Actul normativ	Neconcordanță
Legea Nr. 209/29.07.2016 privind deșeurile	Nu există diferențiere de tarif pentru diferitele tipuri de deșeurilor, astfel încât nu există nici instrumente definite care să descurajeze depozitarea biodegradabilelor
	Legea nu identifică cuantumul și metoda de stabilire a tarifului
Regulamentul privind depozitarea deșeurilor – proiect 2016	Diferențierea tarifelor pe tip de deșeu ca posibilitate dar nu specifică scopul instrumentului și nu le leagă de atenuarea GES
	Cuantumul și metodologia de calcul pentru tarife nu este stabilit, este chemat APL să verifice dacă prețul stabilit de operator este suficient pentru acoperirea cheltuielilor, dar fără un normativ clar de urmărit această verificare este dificilă
Strategia Națională a Gestionării Deșeurilor	Prevede elaborarea unor normative privind stabilirea taxelor de colectare și eliminare a deșeurilor, aprobate prin Hotărâre de Guvern, dar normativul încă nu a fost elaborat.

Recomandări:

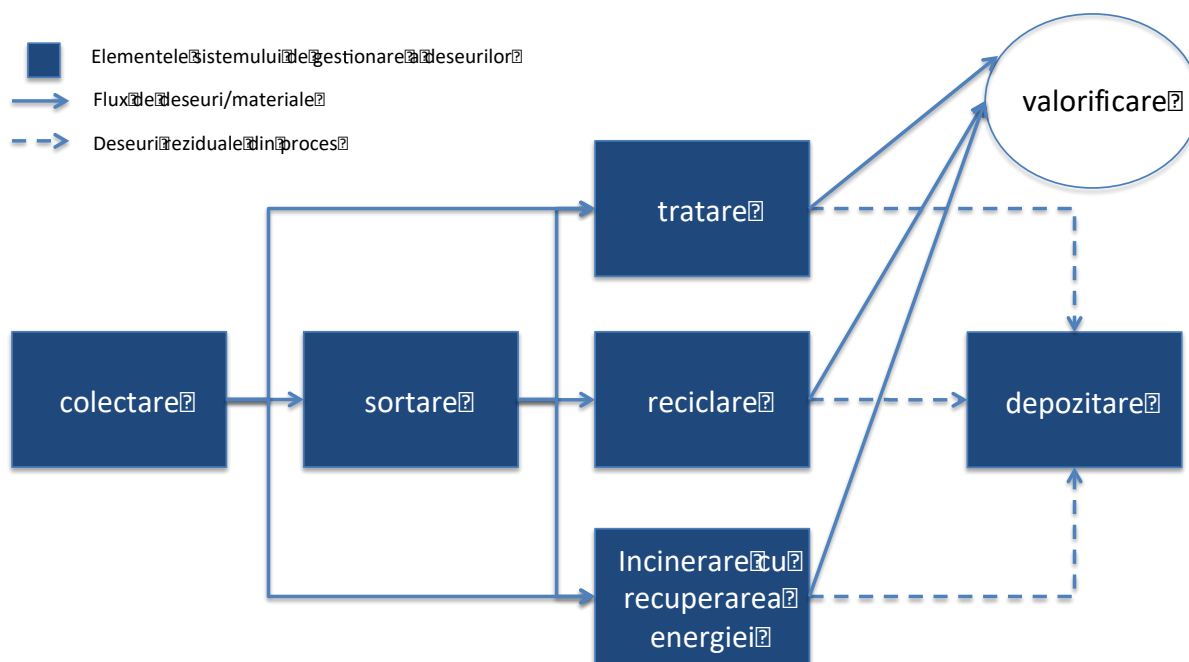
- Este necesară definirea metodei de calcul și a stabilirii cuantumului tarifelor. Conform MADRM din Moldova, Metodologia de calcul a tarifelor este la ora actuală în curs de elaborare și este estimat că până la finele anului 2020 aceasta va fi aprobată de către Guvern.
- Este necesară introducerea instrumentelor economice pentru a obține rezultatul dorit, și anume prevenirea deșeurilor, separarea la sursă și reutilizarea/reciclarea, reducerea

depozitării și încurajarea tehnologiilor de tratare a deșeurilor. Această diferențiere se poate introduce oriunde în fluxul de materiale și/ sau deșeuri unde este o tranzacție monetară.

- Este necesară eliminarea plății pentru depozitarea deșeurilor provenite din producție, acestea se referă la stocarea deșeurilor în perimetrul producției industriale, și înlocuirea acestor prevederi cu stipulări pentru tratarea adecvată a deșeurilor, în autorizația de mediu precum și conformarea cu sistemul de **Răspundere Extinsă a Producătorului (REP)** din Moldova pentru a îndeplini ținte de reciclare după caz. Tratarea adecvată va însemna fie preluarea deșeurilor de către un agent comercial autorizat pentru tratarea deșeurilor fie investiții în perimetrul producătorului în soluții de tratare adecvată respectând BREF-urile din industria respectivă
- Este necesară elaborarea unui normativ privind stabilirea tarifelor/taxelor de gestionare a deșeurilor, care să stabilească modalitatea de calcul în mod transparent prin fișa de fundamentare care să conțină costurile implementării serviciilor de salubritate.
- Deși practicile din România nu sunt perfecte, ele pot fi luate ca model pentru metoda de calcul și modul de stabilire a tarifelor. Vom semnală pe parcursul descrierii locurile unde se pot îmbunătăți și mai mult practicile pe baza experienței din alte țări din Europa.

Metoda de calcul pentru stabilirea tarifelor

Serviciile de salubritate pot include una sau mai multe elemente din următoarele activități: colectarea deșeurilor în sistem mixt sau cu separare la sursă, sortarea deșeurilor, reciclarea, tratarea, incinerarea cu recuperare a energiei și depozitarea.

În România serviciile de salubritate reglementate includ următoarele elemente:

- a) precolectarea, colectarea și transportul deșeurilor municipale, inclusiv al deșeurilor toxice

- periculoase din deșeurile menajere, cu excepția celor cu regim special;
- b) sortarea deșeurilor municipale;
- c) organizarea prelucrării, neutralizării și valorificării materiale și energetice a deșeurilor;
- d) depozitarea controlată a deșeurilor municipale;
- e) înființarea depozitelor de deșeuri și administrarea acestora;
- f) măturatul, spălatul, stropirea și întreținerea căilor publice;
- g) curățarea și transportul zăpezii de pe căile publice și menținerea în funcțiune a acestora pe timp de polei sau de îngheț;
- h) colectarea cadavrelor animalelor de pe domeniul public și predarea acestora unităților de ecarisaj;
- i) colectarea, transportul, depozitarea și valorificarea deșeurilor voluminoase provenite de la populație, instituții publice și agenți economici, neasimilabile celor menajere (mobilier, deșeuri de echipamente electrice și electronice etc.);
- j) colectarea, transportul și neutralizarea deșeurilor animaliere provenite din gospodăriile populației;
- k) colectarea, transportul și depozitarea deșeurilor rezultate din activități de construcții și demolări;
- l) dezinsecția, dezinsecția și deratizarea.

Ideal cheltuielile se stabilesc pentru fiecare element în parte pentru a înțelege costul pe tona pe activitate. Acest proces este util pentru a înțelege eficiența economică a fiecărui element din serviciu în parte. În practică ce se întâmplă de multe ori este că operatorul calculează un cost pe tonă pe toate serviciile pe care le desfășoară și urmărește eficiența economică per total prin tariful stabilit.

Această practică lasă mai puțină transparență departamentului tehnic din autoritatea publică locală pentru a face un management economic al activităților. Așadar, se poate întâmpla ca curățenia stradală sau dezăpezirea, servicii de obicei contractate la comun cu salubritatea și destul de bine plătite de primărie, să contribuie la viabilitatea financiară a pachetului de servicii care include colectarea. De multe ori colectarea fiind mai puțin bine plătit, sau rata de colectare a taxelor poate fi joasă în cazul în care este lăsat în responsabilitatea operatorului, acesta neavând pârghiile necesare de a aplica penalizări și de a constrânge utilizatorii serviciilor să plătească.

Tariful pentru fiecare element și activitate în parte trebuie să acopere cel puțin următoarele elemente de costuri:

Costuri de investiții defalcate pe an (deprecierea)

Costul finanțării investiției (rambursare credit)

- inclusiv costuri cu înlocuirea mijloacelor fixe necesare a fi implementate periodic
- Costuri legate de implementarea planului de investiție pentru îmbunătățirea serviciilor conform legislației și a contractului între autoritate și operator
- nu se calculează în cazul în care este vorba de o investiție din finanțare nerambursabilă

Costuri de operare pe an

- resurse umane

- combustibil
- utilități
- mentenanță

Pentru a ajunge la așa-numitul tarif unitar, trebuie să se țină cont și de o marjă de profit pentru operator în cazul în care operatorul nu este deținut de primărie, și trebuie deduse toate veniturile din valorificarea materialelor. La urmă se obține un tarif pe tonă sau pe persoană, care este punctul de plecare pentru stabilirea politicii de tarificare.

În România, Ordinul 109 din 2007 al Agenției Naționale pentru Servicii Comunale (ANRSC) stabilește metoda de calcul pentru stabilirea tarifelor.

- Ordinul pentru metodologie de calcul pentru stabilirea și modificarea tarifelor conține o anexă pentru prezentarea cheltuielilor, așa numita Fișa de Fundamentare. Structura pe elemente de cheltuieli din fișa de fundamentare este orientativă și se poate adapta corespunzător, pentru fiecare activitate specifică serviciului de salubritate, luându-se în calcul numai acele cheltuieli aferente activității respective.
- Fișa de fundamentare care conține informații detaliate despre cheltuieli cu investiții și operare trebuie să însoțească întotdeauna ofertele pentru licitații a operatorilor care doresc să ofere servicii de salubritate sau să intre în contract de concesiune/ PPP, sau cererile de modificări de tarife
- Fișele de fundamentare se depun și ori de câte ori operatorul serviciului cere modificarea tarifului. Modificările de tarife se pot iniția fie din motive economice (cum ar fi majorări de salarii, modificarea salariului minim, inflația, etc), fie cele tehnice (noi taxe de mediu, ținte de reciclare tratate stabilite prin legislația din sector, etc.)
- Anexa 2 Ordin 109 - linii bugetare pentru venituri și cheltuieli conform fișei de fundamentare (Ordinul cu Anexe se regăsește în Anexa 10 al acestui document). În Fișa de Fundamentare 1.7. reprezintă amortizarea cheltuielilor de investiție cu mijloace de transport și utilaje. Linia bugetară III Cota de dezvoltare se referă la reinvestiția unei părți din profit pentru îmbunătățirea echipamentelor și a infrastructurii. În linia bugetară Cheltuieli financiare se vor include rambursări de credite. Modelul este orientativ și pot fi incluse unele linii bugetare sau altele nerelevante excluse, important este ca cele incluse să fie conform realității și să asigure transparența.

Nr.	Specificație
	FISA DE FUNDAMENTARE
1	Cheltuieli materiale, din care:
1.1	Combustibil și lubrifianți
1.2	Energie electrică tehnologică
1.3	Piese de schimb, utilaje
1.4	Materii prime și materiale consumabile
1.5	Echipament de lucru și protecția muncii
1.6	Reparații și întreținere
1.7	Amortizarea utilajelor și mijloacelor de transport

1.8	Redevență
1.9	Alte servicii executate de terți
1.10	Alte cheltuieli materiale
1.11	Cheltuieli cu protecția mediului
1.12	Leasing operațional și chirii operaționale utilaje
1.13	Chirii operaționale altele decât leasing
1.14	Recuperarea pierderii contabile
2	Cheltuieli cu muncă vie:
2.1	salarii
2.2	CAS
2.3	Fond șomaj
2.4	CASS
2.5	fond accidente și boli profesionale
2.6	cotă de contribuții pentru concedii și indemnizații
2.7	fond garantare creanțe salariale
2.8	alte cheltuieli cu munca vie (inclusiv tichete de masă)
3	Taxe licențe
4	Cheltuieli cu transportul deșeurilor istorice
5	Cheltuieli cu depunerea în rampă
6	Alte cheltuieli (conștientizare)
A	Cheltuieli de exploatare
B	Taxe ANRSC și alte contribuții
C	Cheltuieli financiare
I	Cheltuieli totale (A+B+C)
II	Profit
III	Cota de dezvoltare
IV	Venituri obținute din activitatea de salubritate
V	Cantitatea programată (persoane sau tone)
VI	Tarif, exclusiv TVA (RON/ pers/ lună sau RON/tonă)
VII	TVA
VIII	Tarif, inclusiv TVA

În anexe prezentăm Fișe de fundamentare al diferitor operatori pentru diferite elemente de servicii:

- Anexa 11 - Fișa de fundamentare Bistrița, operator al sistemului integrat de gestionare a deșeurilor care include colectarea mixtă și colectarea selectivă în județul Bistrița, operarea stațiilor de transfer. Cheltuielile cu depozitarea apar ca o cheltuială pentru acest operator și vor fi un venit pentru operatorul depozitului, sau așa numitului Centru de Management Integrat al Deșeurilor (CMID).

Anexa 1 – Fise de fundamentare

*Tarif 1- Persoane fizice inclusiv asociatii de locatari/ proprietari –Zona URBAN
Precolectare, colectare, transport si transfer al deseurilor municipale, inclusiv a deseurilor toxice
periculoase din deseurile menajere, cu exceptia celor cu regim special*

	Tarif 1					
	PF DM URBAN MODIFICAT		PF DM URBAN IN VIGOARE		Δ	
	RON / an	RON / pers/an	RON / an	RON / pers/an	RON / an	RON / pers/an
1. Cheltuieli materiale, din care:	2.931.277	37,35	2.931.277	29,03	0	8,32
1.1 Combustibili	854.834	10,89	854.834	8,47	0	2,43
1.2. Energie electrica tehnologica	47.253	0,60	47.253	0,47	0	0,13
1.3. Piese de schimb utilaje (fara reparatii incluse utilaje)	127.677	1,63	127.677	1,26	0	0,36
1.4 Materii prime si materiale consumabile, lubrifianti	17.001	0,22	17.001	0,17	0	0,05
1.5 Echipament de lucru si protectia muncii	4.093	0,05	4.093	0,04	0	0,01
1.6 Reparatii	130.693	1,67	130.693	1,29	0	0,37
1.7 Amortizarea utilajelor si mijloacelor de transport	32.090	0,41	32.090	0,32	0	0,09
1.8. Redevanta	307.420	3,92	307.420	3,04	0	0,87
1.9 Alte servicii executate de terti (paza)	270.140	3,44	270.140	2,68	0	0,77
1.10 Cheltuieli cu protectia mediului	4.908	0,06	4.908	0,05	0	0,01
1.11 Alte cheltuieli si chirii	129.142	1,65	129.142	1,26	0	0,37
1.12. Leasing operational si chirii operatioanale utilaje	757.088	9,65	757.088	7,50	0	2,15
1.13. Chirii operationale altele decat leasing	248.940	3,17	248.940	2,47	0	0,71
1.14 Recuperarea pierderii contabile	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2. Cheltuieli cu munca vie:	2.129.463	27,14	2.129.463	21,09	0	6,04
2.1 salarii brute si prime	1.595.130	20,33	1.595.130	15,80	0	4,53
2.2 - CAS 15,80%	252.031	3,21	252.031	2,50	0	0,72
2.3 - fond somaj 0,50%	7.976	0,10	7.976	0,08	0	0,02
2.4 - CASS 5,20%	82.947	1,06	82.947	0,82	0	0,24
2.5 - fond accidente si boli profesionale 0,26%	4.147	0,05	4.147	0,04	0	0,01
2.6 - cota contributii pentru concedii si indemnizatii 0,85%	13.559	0,17	13.559	0,13	0	0,04
2.7 - fond garantare creante salariale 0,25%	3.988	0,05	3.988	0,04	0	0,01
2.8- alte cheltuieli cu munca vie (incl. tichete de masa)	169.686	2,16	169.686	1,68	0	0,48
3. Taxe si licente masini, asigurari, ITP, etc	84.107	1,07	84.107	0,83	0	0,24
4. Cheltuieli cu transportul deseurilor istorice	28.152	0,36	28.152	0,28	0	0,08
5. Cheltuieli cu depozitarea la CMID	1.287.888	16,41	1.287.888	12,76	0	3,66
6. Alte cheltuieli (constientizare)	95.700	1,22	95.700	0,95	0	0,27
A Cheltuieli de exploatare(1+2+3+4+5+6)	6.556.586	83,55	6.556.586	64,94	0	18,61
B. Taxe ANRSC si alte contributii	90.103	1,15	90.103	0,89	0	0,26
C. Cheltuieli financiare	13.285	0,17	13.285	0,13	0	0,04
I. Cheltuieli totale (A+B+C)	6.659.974	84,87	6.659.974	65,96	0	18,90
II. Profit	5.000	0,06	5.000	0,05	0	0,01
III. Venituri obtinute din activitate de salubritate	6.664.974	84,93	6.664.974	66,01	0	18,92
IV. Cantitatea programata (persoane, tona)	78.475		100.964		-22.489	
V. Tarif, exclusiv TVA (lei/pers/luna)	7,08		5,50		1,58	
VI. TVA	1,42		1,32		0,10	
VII. Tarif, inclusiv TVA	8,49		6,82		1,67	

Intocmit

- Un alt exemplu este fișa de fundamentare din Suceava care este înaintată de operatorul de depozit și stabilește tariful de depozitare. În această fișă apare ca cheltuială fondul de închidere, iar tariful este stabilit pe tonă. (Anexa 12, textul în totalitate)

FISA DE FUNDAMENTARE A
Tarif preluare deseuri municipale reziduale in vederea depozitarii - (Tarif depozitare)

Specificație		Valoare total anuală (lei/an)	Valori unitare, lei/tonă
I. Cheltuieli materiale, din care:		3.169.346,88	22,97
Combustibili și lubrifianți		750.136,10	5,44
Energie electrică tehnologică		648.115,23	4,70
Piese de schimb, utilaje		96.080,97	0,70
Materii prime și materiale consumabile		11.879,23	0,09
Echipament de lucru și protecția muncii		38.067,48	0,28
Reparații		82.899,45	0,60
Amortizarea utilajelor și a mijloacelor de transport		59.184,62	0,43
Redevanță (4,83%)	4,83%	263.350,92	1,91
Cheltuieli cu protecția mediului (cheltuieli cu monitorizarea mediului)		28.080,00	0,20
Alte servicii executate de terți (ex. Cheltuieli cu instruirea personalului, costuri cu calificarea, verificări metrologice, costuri cu eliminarea deșeurilor rezultate din activitatea proprie care nu sunt asimilate deșeurilor menajere, etc.)		82.702,71	0,60
Cheltuieli cu tratarea leigatului		1.104.480,90	8,00
Alte cheltuieli materiale (a. + b. + c.)		4.369,10	0,03
a. Achiziție calculator și tehnica de calcul		489,10	0,00
b. alte cheltuieli materiale (găduri la proteste)		3.880,00	0,03
2. Cheltuieli cu munca vie:		1.292.603,10	9,37
Salarii		1.052.008,72	7,62
CAS 5,2%	15,800%	165.217,38	1,20
Fond șomaj 0,8%	0,500%	5.260,04	0,04
CASS 15,8%	9,200%	54.704,45	0,40
Fond accidente și boli profesionale 0,27%	0,270%	2.840,42	0,02
Ceță de contribuții pentru concedii și indemnizații 0,85%	0,650%	8.942,07	0,06
Fond de garanțare creanțe salariale 0,25%	0,250%	2.630,02	0,02
Alte cheltuieli cu munca vie (inclusiv tichete de masă)		-	-
3. Taxe, licențe		80.599,35	0,58
3.1 Licențe software		1.551,25	0,01
3.2 Taxa autorizare ANRSC și Gospodăria Apelor		7.292,00	0,05
3.3 Taxa poluare (polita asigurare)		-	-
3.4 Asiguranți		71.758,09	0,52
4. Cheltuieli cu închiriere utilajelor		-	-
5. Cheltuieli cu depunerea în rampă		3.720,00	0,03
6. Fond pentru închiderea depozitului de deșuri și urmărirea acestuia postînchidere		1.102.760,72	7,99
7. Alte cheltuieli (inclusiv cu gestionarea și eliminarea deșeurilor periculoase și gestionarea deșeurilor voluminoase în cadrul Centrului Public de colectare)		513.400,00	3,72
7.1 Alte cheltuieli (cu gestionarea și eliminarea deșeurilor periculoase)		-	-
7.2 Alte venituri (din flux DEEE, voluminoase, periculoase)		513.400,00	3,72
A. Cheltuieli de exploatare (1+2+3+4+5+6+7)		5.135.630,05	37,22
B. Cheltuieli financiare		87.034,15	0,63
I. Cheltuieli totale (A+B)		5.222.664,20	37,85
II. Profit	0,5%	26.113,32	0,19
III. Coșt de dezvoltare (investiții)	15,95%	833.229,97	6,04
IV. Venituri obținute (I+II+III)		6.082.007,49	44,07
V. Cădere programată (tone):		138.000,00	
VI. Tarif, exclusiv TVA (IV-V)		5.944,07	
VII. Contribuția pentru economia circulară		30,00	
VIII. Tarif, cu CEC inclus, fara TVA (VI + VII)		2.331,01	
IX. TVA (19% x VIII)		23,57	
X. Tarif, inclusiv TVA (VIII+IX)		147,65	

ASOCIEREA: SC FLORCONSTRUCT SRL Suceava, SC FRITEHNIC SRL Suceava și SC RITMIC COM SRL Ilisesti
Popovici Valerian - manager

În plus față de practica din România, bunele practici impun ca:

- Fișele de fundamentare să fie separat completate pe activități, dar cel puțin cele pentru depozitare și colectare, pentru a crește transparența stabilirii tarifelor chiar și în cazul în care este un singur operator pentru întregul sistem de gestionare a deșeurilor.

-
- Fișele de fundamentare să fie completate inclusiv și de operatorul municipal, fie Companiile de Autosalubritate deținute de primării, fie servicii tehnice ale primăriei care operează componente sau mai multe servicii de salubritate, astfel alocările bugetare se fac transparent pentru acoperirea cheltuielilor, și departamentele locativ comunale pot urmări îndeplinirea în bune condiții a serviciului de salubritate.

Aceste practici se pot impune ca cerințe prin HCL de către APL-uri.

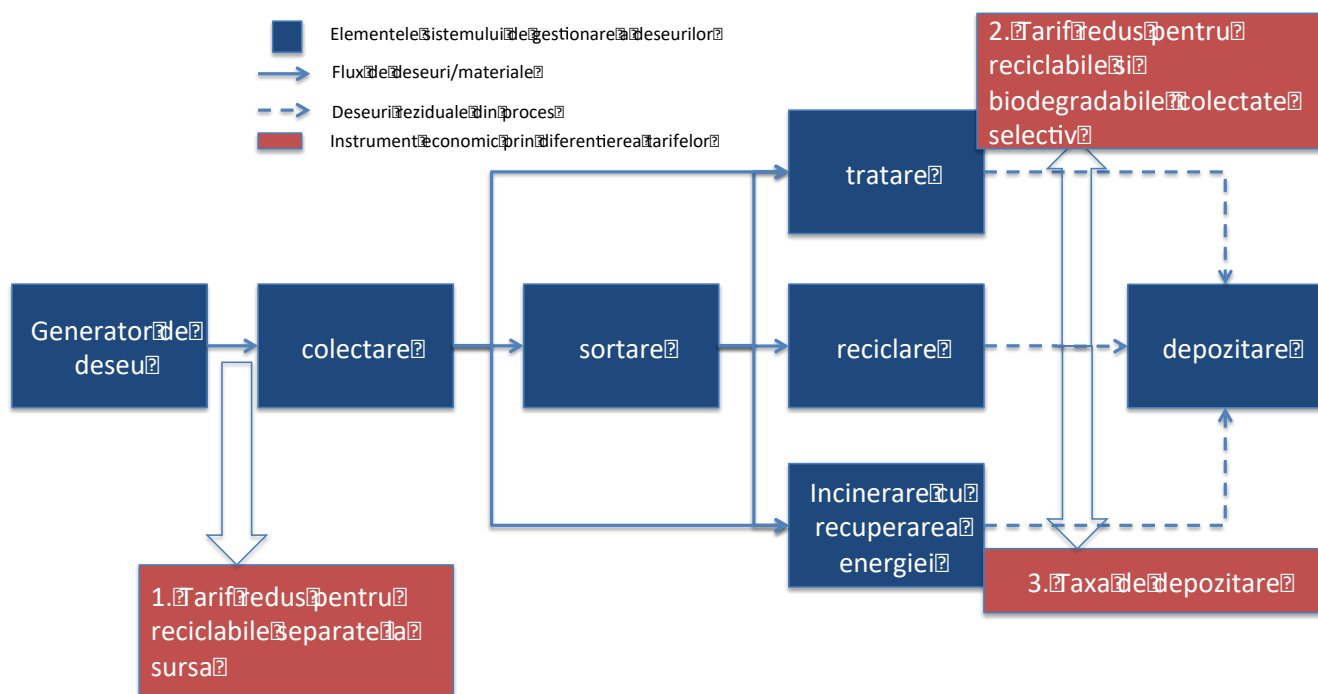
Politica de tarificare

Fișele de fundamentare și tariful unitar reflectă costul aferent persoanelor deservite și a tonelor gestionate în fiecare etapă. Politica de tarificare prin care se agreează tarifele aprobate prin hotărâri de consiliul local conține și alte considerente față de respectarea principiului poluatorul plătește, și anume:

- acceptabilitatea socială, adică principiul de a nu depăși 1% din venitul mediu pe persoană în zona deservită,
- oportunitatea de a diferenția tarifele pentru a încuraja colectarea selectivă, și/sau
- diferențierea tarifelor între diferitele categorii de utilizatori pentru a obține o subvenționare încrucișată spre exemplu între utilizatori economici și rezidențiali, sau utilizatori rezidențiali mai bogați și cei mai săraci.

Instrumente economice, diferențierea tarifelor

Diferențierea tarifelor se practică în diferitele elemente ale gestionării deșeurilor, și se poate introduce ori de câte ori este o tranzacție monetară.

1. Tarif redus pentru reciclabile separate la sursă

În momentul în care generatorul de deșeurii/ utilizatorul serviciului de colectare predă deșeurile serviciului de colectare, este o tranzacție, utilizatorul plătește pentru serviciul de colectare. Aici este o oportunitate de a introduce un instrument economic.

Tariful redus pentru reciclabile separate la sursă, sistemul PAYT, se practică în România. În Cluj-Napoca de exemplu acesta este reglementat prin HCL 393/2019 (Anexa 13). Astfel pentru deșeurile nesortate se aplică o majorare de tarif de 25% la tarifele de precolectare, colectare și transport al deșeurilor municipale reziduale sortate. Majorarea de tarif pentru „nesortate” are ca scop încurajarea sortării dar și prevenirea generării deșeurilor. Pentru gestionarea deșeurilor menajere reciclabile (hârtie, plastic, metal, sticlă) nu se percepe nici un tarif, încurajând sortarea la sursă.

Tariful redus pentru o cantitate generată redusă de deșeurii ar fi un pas în plus care se poate practica utilizând tehnologii mai noi cum ar fi chip-uri în containere. Acest tip de tarifare ar încuraja prevenirea generării deșeurilor prin reducerea consumului produselor ambalate, sau evitarea consumului în exces ca stil de viață.

2. Tarif redus pentru reciclabile și biodegradabile colectate selectiv

În momentul în care operatorul sistemului de colectare predă deșeurii la poarta depozitelor este un alt moment de tranzacție monetară care poate fi folosită pentru introducerea instrumentelor economice prin diferențierea tarifelor.

Tarifele reduse pentru reciclabile colectate selectiv sunt practicate în Oradea și au rezultat în investiții în stație de sortare și compostare în perimetrul depozitului care a devenit Centru de Management al

Deșeurilor în timp pentru că astfel operatorul depozitului a putut să obțină venituri suplimentare pentru deșeurile colectate selectiv prin valorificarea acestora. Totodată aceste tarife au creat motivația financiară pentru operatorul sistemului de colectare pentru a colecta cât mai mult selectiv pentru că astfel scapă de costuri de depozitare. Sistemul de tarificare pentru Centrul de Management al Deșeurilor din Oradea, Eco-Bihor este inclus în Anexa 14. Acest tip de tarificare diferențiată la depozit funcționează bine în cazul în care operatorul depozitului este diferit de operatorul serviciului de colectare.

Deșeurile cu un grad de toxicitate crescută sau cele greu de tratat de obicei au tarife mai mari la depozite deoarece pot presupune o pre-tratare a acestora înainte de depozitare.

3. Taxa de depozitare

Un alt instrument economic care poate fi introdus la același punct de tranzacție este taxa de depozitare. Taxa de depozitare este un cost care reflectă impactul negativ asupra mediului a depozitelor, monetizat și inclus în prețul depozitării în plus față de tariful depozitării. Instrumentul are ca scop descurajarea depozitării și încurajarea soluțiilor alternative de tratare sau prevenirea generării deșeurilor.

În România acest instrument este reglementat la Art. 9 lit. c) și p) din OUG 196/2005 privind Fondul de Mediu (Anexa 15), prin care este instituită contribuția pentru economia circulară încasată de la proprietarii sau, după caz, administratorii de depozite pentru deșeurile municipale, deșeuri din construcții și desființări, destinate a fi eliminate prin depozitare. Valoarea contribuției pentru economia circulară pentru deșeurile anterior menționate, destinate a fi eliminate prin depozitare pentru anul 2019 este de 30 lei/tonă, iar pentru anul 2020 este de 80 lei/tonă.

Tot în această reglementare este stabilită o contribuție de 50 lei/tonă, datorată de unitățile administrativ-teritoriale sau, după caz, subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor, în cazul neîndeplinirii obiectivului anual de reducere cu procentul prevăzut în anexa nr. 6 a cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare din deșeurile municipale, plata făcându-se pentru diferența dintre cantitatea corespunzătoare obiectivului anual și cantitatea efectiv încredințată spre reciclare și alte forme de valorificare.

Procesul de delegare a serviciilor asigură transparență în stabilirea tarifelor și conferă un rol de management clar APL-urilor.

În România, majoritatea serviciilor de salubritate sunt realizate prin delegare. Reglementarea acestora este realizată în Legea 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice (Anexa 16).

Delegarea serviciului se poate face pentru una sau mai multe servicii de salubritate sau diferite componente ale acestuia. Parte din bunele practici este să fie delegate separat serviciile de depozitare și restul serviciilor, astfel se creează pentru APL oportunitatea de a introduce ținte mai clare și instrumente financiare pentru reducerea eliminării deșeurilor prin depozitare, prin tarifele diferențiate la depozit.

Delegarea serviciilor se poate realiza fie prin:

1. Contract de delegare servicii,

-
2. Concesiune, sau
 3. Parteneriat Public Privat.

Indiferent de tipul de contract, atribuirea se face prin licitație publică.

Caietul de sarcini se dezvoltă pe baza unui **Studiu de Fundamentare pentru delegarea serviciului**. Studiul de fundamentare are un conținut cadru prestabilit, și trebuie să conțină următoarele elemente:

1. Capitolul 1 –Aspecte generale
 - Aspecte generale
 - Obiectul delegării
 - Locația
 - Situația actuală
 - Grupuri de interes (Stakeholders)
 - Analiza nevoilor părților interesate
 - Cadrul Legal
2. Capitolul 2 – Aspecte privind operarea
 - Analiza opțiunilor de operare
 - Cuantificarea monetară a riscurilor
3. Capitolul 3 – Fezabilitatea tehnică
 - Zonele de management al deșeurilor
 - Utilizatorii serviciului
 - Cantități, fluxuri și prognoza de generare a deșeurilor
 - Infrastructura tehnică
4. Capitolul 4 – Fezabilitate economică și financiară
 - Introducere
 - Costuri aferente operării sistemului de colectare, transfer, transport și centre de colectare
 - Ipoteze
5. Capitolul 5 – Aspecte de mediu
6. Capitolul 6 – Aspecte sociale și instituționale
7. Capitolul 7 – Concluzii

Capitolul 4 din studiul de fundamentare conține fundamentarea economică și financiară a tarifelor maxime care sunt incluse în Caietul de Sarcini.

- În licitația publică, în caietul de sarcini, autoritatea publică poate să precizeze printre cerințe indicatori de performanță:
 - ținta minimă pentru valorificarea deșeurilor fie prin compostare, reciclare sau valorificare energetică sau alte ținte referitoare la reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare (aceste cerințe de obicei sunt impuse conform legislației în vigoare; pentru a fi impuse aceste ținte de către APL ele trebuie mai întâi să apară în legislația privind gestionarea deșeurilor din sector, de exemplu ținte pentru reducerea

depozitării deșeurilor biodegradabile). De exemplu în Oradea, România, contractul PPP pentru gestionarea depozitului a impus ținte de valorificare a deșeurilor.

- de asemenea se poate cere diferențiere de tarife în funcție de tipul de deșeu adus în perimetrul depozitului. De exemplu în Oradea, România, în cadrul unui contract PPP, APL a impus tarife diferențiate pentru deșeuri menajere și cele amestecate cu moloz, tarife mai mici pentru deșeuri din construcții, iar pentru pământ vegetal și deșeuri colectate selectiv preluarea acestora fără perceperea unui tarif. Aceste tarife au creat motivația financiară pentru operatorul sistemului de colectare pentru a colecta cât mai mult selectiv.
- Ofertele trimise de către operatori trebuie să conțină fundamentarea tarifului prin Oferta tehnică și Fișa de Fundamentare. De obicei un criteriu foarte important pentru atribuirea contractului îl reprezintă cel mai mic tarif oferit care să fie bine fundamentat și credibil.

Impactul investițiilor de modernizare asupra tarifelor percepute

Investițiile de modernizare, creșterea reciclării și a tratării avansate a deșeurilor rezultă în costuri totale anuale mai mari care se vor reflecta în tarife. Ca parte a studiului de fezabilitate după ce se stabilesc soluțiile tehnice, se implementează etapele de:

- analiză financiară, și
- analiză cost beneficiu

Analiza financiară urmărește rezultatele financiare ale investițiilor cum ar valoarea netă actualizată și rata internă de rentabilitate a investiției precum și analiza de suportabilitate a tarifelor în urma investițiilor. De obicei dacă tarifele depășesc nivelul de suportabilitate, adică 1% din venitul mediu al populației deservite, investițiile se consideră a fi prea scumpe sau trebuie subvenționate cumva.

Justificarea acestor investiții vine din analiza de cost beneficiu care urmărește monetizarea impactelor pozitive sociale, economice și de mediu pentru a selecta investiții publice care au o rata internă de rentabilitate economică atractivă.

În România, în ce privește stabilirea tarifelor în urma unor investiții majore, în cazul delegării de servicii, Studiul de Fundamentare va conține toate datele privind studiul de fezabilitate și costurile estimate de investiție și operare pentru fiecare investiție. Aceste costuri sunt integrate în estimarea tarifelor. În acest caz operatorul nu se bazează pe un istoric de cheltuieli, ci la rândul său când licitează pentru operarea investițiilor face estimări despre costuri și ofertează un tarif rezonabil și competitiv (a se consulta Studiul de Fundamentare Alba, Anexa 17, care include elemente din studiul de fezabilitate pentru a explica în mod transparent soluțiile tehnice ale investițiilor și costurile aferente, sau Caietul de Sarcini Bistrița, Anexa 18, care include ca anexe toată documentația din etapele de studiu de fezabilitate și proiectare pentru a informa operatorii aplicanți corect asupra dotărilor tehnice existente în urma investițiilor).

5. Atenuarea emisiilor de GES prin economia circulară

O economie circulară este un sistem în care aportul de resurse și deșeurile, emisiile și pierderile de energie sunt reduse prin încetinirea, închiderea și restrângerea buclelor de utilizare a energiei și a materialelor. Acest lucru poate fi obținut prin proiectare de lungă durată, întreținere, reparare, reutilizare, refacere și reciclare.

Actul normativ	Neconcordanță
LEGEA Nr. 1540/25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului	Art. 10 – stabilește plata pentru depozitarea deșeurilor provenite din producție, acestea însă se referă la stocarea deșeurilor în perimetrul producției industriale și nu la depozite. Plata era concepută să încurajeze tratarea sau reciclarea deșeurilor.
	Art. 11 – taxa pentru mărfuri, inclusiv pentru ambalaje – multe excepții , de exemplu ambalajul primar, dubla taxare, când se introduce Regulamentul privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (încă proiect) – împiedică preluarea responsabilității producătorului
Legea Nr. 209/29.07.2016 privind deșeurile	Art. 6 – încetarea statutului de deșeu deschide poarta pentru implementarea măsurilor de economie circulară - Măsuri concrete încă nu există pentru încetarea statutului de deșeu
Hotărârea Nr. 409/ 2014 Strategia Națională de dezvoltare agricolă și rurală 2014 -2020 - • Promovarea agriculturii prietenoase mediului înconjurător și natură, ținând cont de schimbări climatice	Impactul este doar indirect, nu se referă la utilizarea fertilizatorului organic, nu încurajează prin măsuri produsele bio
Hotărâre Nr. 160/ 2018 Program de promovare a economiei verzi	Obiectivul 7 prevede ca până în 2020 30% din industrie și afaceri să implementeze principiile de eficiență a resurselor și producție mai curată Obiectivul prevede țintă pentru proporția entităților care vor implementa aceste principii

	dar nu și ținte pentru economia circulară, cum ar fi reducere deșeurilor provenite din producție
--	--

Recomandări :

Este recomandată revizuirea Legii 1540/25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului astfel încât să fie eliminate articolele învechite și să fie înlocuite cu instrumente noi financiare care încurajează economia circulară. Se recomandă:

- Revizuirea Articolelor 10 și 11 din Legea 1540, Articolul 10 se va axa pe plata pentru depozitarea deșeurilor
- Introducerea **Taxei pe produse greu reciclabile sau ne-reciclabile**, ineficiente din punctul de vedere a utilizarea resurselor primare
- **Introducerea Taxa de depozitare** și sancțiuni aplicabile unităților administrativ-teritoriale (UAT) care nu respectă ținta privind cantitatea de deșeuri depozitată. Este unul din cele mai populare instrumente economice în UE. Acesta este compusă din taxa la poarta depozitului și taxa de depozitare a deșeurilor. Această taxă poate fi introdusă inițial la un nivel scăzut, urmând a avea o creștere constantă în perioada următoare. Primul pas în introducerea acestei taxe este elaborarea și aprobarea unei metodologii de aplicarea taxei de depozitare. Se pot aplica scutiri de la plata taxei de depozitare, pentru anumite tipuri de deșeuri (de exemplu materialele stabilizate biologic în urma tratării mecano-biologice cu biostabilizare și termice, deșeurile stradale pentru care nu este posibilă tratarea, fracție de mici dimensiuni, < 2 cm, generate în urma operațiunilor de sortare)
- Introducerea Schemei **“Plătești cât arunci” (PAYT)**. De obicei, în statele membre ale UE, schema PAYT nu este implementată la nivel național, ci la nivel regional sau municipal. Principiul care stă la baza schemei PAYT este reprezentat de distribuirea responsabilităților aferente procesului de gestionare a deșeurilor, între gospodării (separarea la sursă a deșeurilor), autorități (administrare) și industrie (colectarea și tratarea deșeurilor). Taxa achitată de gospodării ar trebui să fie la un nivel destul de mare ca să încurajeze populația să colecteze deșeurile pe mai multe fracții. De obicei, schema PAYT este aplicată în paralel cu sistemele de colectare separată a deșeurilor. Pașii pentru implementarea acestui instrument sunt: elaborarea unui ghid privind modul de aplicare al instrumentului PAYT, derularea campaniilor de informare și conștientizare, modificarea prin acte adiționale a contractelor de salubritate existente și introducerea prevederilor legate de implementarea instrumentului, includerea în planul anual de control a verificării implementării PAYT de către UAT-uri și operatori. Introducerea Schemei PAYT se poate realiza în temeiul art. 29, al.1, lit. a, din Legea 209/2016 privind deșeurile, în care este enunțat principiul „poluatorul plătește”. Totuși recomandarea este ca reglementarea schemei „plătești cât arunci” să se realizeze în mod expres în legislația din Moldova, respectiv în Legea 209/2016. Poate fi utilizat ca exemplu art. 17 din Legea 211/2011 privind regimul deșeurilor din România care se referă la implementarea schemei PAYT (Anexa 5). Un exemplu de implementare a schemei PAYT la nivel local poate fi regăsit la art. 23, al.3, din Hotărârea CL 88/2019 pentru Aprobarea Regulamentului de salubritate a municipiului Cluj-Napoca, România (Anexa 19). În

propunerea inițială de hotărâre de consiliu din Cluj-Napoca era specificat că: „Pentru asigurarea implementării instrumentului economic „plătești pentru cât arunci” („Pay-as-you-throw” PAYT), vehiculele de colectare vor fi dotate cu sistem de cântărire și de emitere bon de cântar. Pe baza bonurilor de cântar emise într-o lună de zile, care acoperă cantitățile de deșeuri colectate de la generator, operatorul va factura acestuia suma de plată pentru prestarea serviciului de salubritate.” dar în varianta aprobată, la art. 23 s-a optat pentru o soluție cu o precizie mai scăzută în privința cantității colectate, dar care este mai economică din punct de vedere financiar și tehnic. Un alt exemplu de aplicare a schemei PAYT este cel instituit prin Regulamentul de salubritate din județul Bistrița Năsăud la art. 21 (Anexa 21), unde este în curs de implementare un sistem prin care containerele de colectare sunt dotate cu tag-uri RFID, pentru identificarea și numărarea automată a ridicării acestora de către autocompactoare dotate cu cititoare.

- Introducerea **instrumentelor financiare** pentru încurajarea generării energiei din surse regenerabile (biogaz):
 - Subvenții pentru investiții
 - Obligatorietatea preluării energiei generate la un preț favorabil sau introducerea sistemului de certificate verzi.

Documentul este în curs de actualizare printr-un proiect finanțat de Agenția de Cooperare Internațională Germană (GIZ).

Încetarea statutului de deșeu sau conceptul “End-of-waste” (EoW) a fost introdus în 2005, prin Strategia Tematică privind prevenirea și reciclarea deșeurilor și a fost adoptat de către Parlamentul European și de Consiliu în 2008 prin Directiva Cadru privind deșeurile (WFD). WFD introduce posibilitatea ca anumite fluxuri de deșeuri care au suferit o operațiune de recuperare și care îndeplinesc anumite criterii - așa-numitele “end-of waste criteria” - pot înceta să mai fie considerate deșeuri.

Scopul definirii acestui concept și a criteriilor aferente este de a aduce claritate la interpretarea definiției deșeurilor, deoarece la nivelul UE s-au raportat în mod repetat confuzii pe mai multe fluxuri de materiale ajunse deșeuri comercializate pe piața internă. Clarificarea calității și aplicabilității contribuie la crearea unor condiții mai transparente de piață, promovează reciclarea diferitelor fluxuri de deșeuri prin reducerea consumului de resurse naturale, precum și prin scăderea cantității de deșeuri eliminate.

La nivel european, pentru unele fluxuri de deșeuri, au fost definite seturi de criterii de selecție, operaționale și transparente, care sunt ancorate de viziunea privind creșterea ratei de reciclare, prezentate în Strategia tematică privind prevenirea și reciclarea deșeurilor, coroborat cu cele patru condiții prevăzute în Directiva Cadru privind deșeurile (art. 6), și anume:

- a) substanța sau obiectul este utilizat în mod curent pentru îndeplinirea unor scopuri specifice;
- b) există o piață sau cerere pentru substanța ori obiectul în cauză;
- c) substanța sau obiectul îndeplinește cerințele tehnice pentru îndeplinirea scopurilor specifice și respectă legislația și normele aplicabile produselor;
- d) utilizarea substanței sau a obiectului nu va produce efecte nocive asupra mediului sau sănătății populației.

- Conformarea cu primele două condiții asigură că obiectul sau substanța urmează cel mai probabil să fie supuse unui scop util decât să fie eliminate. Aceste două condiții împiedică definirea unor criterii pentru materialele substanțele sau obiectele pentru care cererea de piață nu este încă dezvoltată.
- A treia condiție impune că o substanță sau un obiect pot înceta să mai fie considerate deșeu numai în cazul în care acesta este potrivit pentru o utilizare legală, deoarece, după ce încetează să mai fie deșeu, el va fi acoperit de legislația aplicabilă produselor.
- A patra condiție urmărește ca utilizarea substanțelor sau a obiectelor să nu producă efecte nocive asupra mediului. Însă, de la caz la caz trebuie să fie realizată o comparație între impactul, utilizării substanței sau a obiectului, asupra mediului sub legislația privind deșeurile și sub legislația care reglementează domeniul produselor.

Ca un principiu general, criteriile de încetare a statutului de deșeu reflectă faptul că un tip de deșeu a ajuns la un anumit stadiu de prelucrare, prin care capătă o valoare intrinsecă, astfel încât este puțin probabil să mai fie aruncat ca și deșeu fiind prelucrat la un punct în care utilizarea sa nu reprezintă un risc pentru mediu, motiv pentru care poate fi considerat ca și produs/material.

- Astfel, pentru anumite deșeuri, criteriile de încetare a statutului de deșeu pot promova producția, de calitate superioară, a produselor secundare prin definirea clară a cerințelor minime tehnice și de mediu care urmează să fie îndeplinite. Informațiile cu privire la caracteristicile produsului facilitează comparația și poate spori calitatea finală a produsului conducând la o creștere a cererii, având astfel un efect pozitiv asupra ratelor de reciclare.
- Utilizarea deșeurilor în locul materiilor prime este adesea împiedicată de statutul de deșeu al substanței sau al obiectului/materialului.
- În majoritatea cazurilor deșeurile sunt asociate cu eliminarea, iar utilizatorii se tem să le utilizeze în locul materiilor prime de o anumită calitate.

Încetarea statutului de deșeu poate contribui la atenuarea eventualelor prejudicii aduse utilizatorilor, pentru a spori încrederea acestora în standardele de calitate și încuraja utilizarea produselor secundare. Un exemplu de reglementare la nivelul UE cu privire la încetarea statutului de deșeu este *Regulamentul 333/31-mar-2011 de stabilire a criteriilor de determinare a condițiilor în care anumite tipuri de deșeuri metalice nu mai constituie deșeuri*. Regulamentul stabilește criteriile de determinare a condițiilor în care deșeurile de fier, oțel și aluminiu, inclusiv deșeurile de aliaje de aluminiu, nu mai constituie deșeuri (Anexa 21).

Ca primi pași în contextul din Moldova pentru alinierea strategiilor și politicilor aferente se propune:

- **Includerea obiectivului de a folosi compost organic produs din biodeșeuri colectate selectiv în Strategia Națională de dezvoltare agricolă și rurală 2014 -2020.** Ca parte din obiectivul de promovare a agriculturii prietenoase mediului înconjurător și natură, ținând cont de schimbări climatice, se pot crea prevederi pentru definirea bio-produselor care să excludă utilizarea fertilizantului chimic. Poate fi utilizat ca exemplu art. 12, din *Regulamentul (CE) Nr. 834/2007 al Consiliului din 28 iunie 2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice* (Anexa 22). În Strategia sus-menționată, la Capitolul II Viziunea și obiectivele strategice, Obiectivul general nr. 2. Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în

agricultură, se formulează nevoia de a sprijini furnizarea de tehnologii de producție ecologică și produse ecologice (Obiectiv specific 2.2.), fără însă a face referire la definirea concretă a bio-produselor, care ar exclude utilizarea fertilizantului chimic, și ar presupune și ar încuraja folosirea de compost organic provenit din biodeșeuri colectate selectiv. În plus, strategia face referire la necesitatea de a lua măsuri pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice asupra agriculturii (în privința resurselor de apă, a calității solului etc.), fără însă a evidenția efectele indirecte ale unor măsuri de economie circulară. În analiza SWOT a mediului și resurselor naturale, se menționează doar la Oportunități „Creșterea investițiilor în reciclarea deșeurilor”, fără a formula un îndemn ferm în acest sens. O posibilitate promovată de UE în privința introducerii măsurilor de economie circulară în domeniul agriculturii este folosirea unor deșeuri recuperate pentru produse fertilizante. Un exemplu este art. 19 din Regulamentul nr. 2019/1009 al UE privind produsele fertilizante (Anexa 23).

- **Actualizarea Obiectivelor din Programul de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020.**
 - La Obiectivul specific „4) asigurarea, până în anul 2020, a promovării agriculturii ecologice prin implementarea principiilor economiei „verzi” și extinderea suprafeței de teren agricol utilizat pentru agricultura ecologică cu circa 20%”, este recomandat să fie introduse ținte cu privire la recuperarea biodeșeurilor și utilizarea acestora în agricultură.
 - La Obiectivul specific „6) asigurarea, până în anul 2020, a promovării măsurilor de implementare a principiilor economiei „verzi” în domeniul construcțiilor cu 15%”, ținta prevăzută nu este măsurabilă. Este recomandat ca țintele să fie mai concrete și să se axeze pe recuperarea deșeurilor provenite din construcții și demolări, minimizarea consumului de materiale, resurse naturale și energie pe durata întregului ciclu de viață al clădirilor.

Documentul se află în proces de revizuire.

6. Analiza riscurilor și măsuri de adaptare

Legătura între riscurile de schimbări climatice și sectorul de deșeuri este puțin înțeleasă și reglementată în Europa. Totuși sectorul de deșeuri nu este exceptat de aceste riscuri și bunele practici sugerează nevoia de a studia această legătura pentru a putea reduce riscurile.

Actul normativ	Neconcordanță
Regulamentul privind depozitarea deșeurilor – proiect 2016	Nu există în regulament măsuri pentru a se ține cont de eventuale pericole de arderi în timp de secetă, inundații, nevoia de apă pentru funcționarea instalațiilor de tratare, sau alte riscuri și vulnerabilități legate de efectele schimbărilor climatice.

Recomandări:

- Implementarea unui studiu pentru identificarea vulnerabilității infrastructurii existente și a celei planificate pentru gestionarea deșeurilor la impactele schimbărilor climatice:
 - Zonele frecvent inundate presupun măsuri adiționale pentru a proteja infrastructura de inundații și formarea condițiilor anaerobe în depozite
 - Zonele cu risc de deșertificare și sau predispuse la incendii presupun măsuri adiționale pentru prevenirea incendiilor la depozite, stații de tratare și un sistem frecvent pentru colectarea deșeurilor provenite din grădini și parcuri precum și tratarea lor
 - Zonele secetoase în care procesele de tratare a deșeurilor necesită apă și care pot suferi defecțiuni în lipsa acesteia
 - Identificarea zonelor în care riscul de întrerupere a serviciului de salubritate din cauza unor evenimente naturale este ridicat
- Conținut cadru pentru studiul de identificare a vulnerabilităților:
 - Descrierea Sectorului de deșeuri, politici, infrastructură existentă și planificată, identificarea acelor structuri care fac parte din infrastructura critică pentru o prioritizare ulterioară a măsurilor propuse
 - Identificarea vulnerabilității climatice și zonelor de risc, a impactelor de schimbări climatice
 - Analiza impactelor schimbărilor climatice asupra infrastructurii de gestionarea deșeurilor

Mai jos sunt prezentate modele tabelare pentru analiza impactelor și identificarea gradului de vulnerabilitate.

Identificarea impactelor cheie a vulnerabilităților climatice asupra infrastructurii de gestionarea deșeurilor:

	Schimbarea climatică	Impactul potențial	Consecințe (pot fi definite specific pentru cazul Moldovei)		
			Calitatea și viabilitatea serviciului de salubritate	Sănătatea publică	Deteriorarea infrastructurii
1	Creșterea temperaturilor medii	Creșterea gradului de descompunere a deșeurilor			

2	Creșterea numărului de zile pe an cu temperaturi ridicate	Creșterea riscului de incendii			
3	Etc.	Etc.			

Pentru fiecare impact potențial selectat ca prioritar, cu consecințe majore se va analiza pe regiuni prevalența aceluși risc și impact asociat și infrastructura de gestionare a deșeurilor pentru a identifica acele structuri și comunități care sunt expuse la risc ridicat și impacte semnificative.

Studiul va recomanda opțiuni pentru adaptare și creșterea rezilienței față de riscurile identificate atât ce privește schimbările necesare în politici cât și un plan de acțiuni.

Recomandări

- Este necesar ca în Regulamentul pentru depozitare și alte politici relevante să fie stabilite norme de construcții și operare care să țină cont de rezultatele studiului de vulnerabilitate. Recomandarea este ca la Cap. II, pct. 38 din Regulamentul de depozitare să se introducă noi cerințe specifice în cadrul procedurii de emitere a autorizației de mediu pentru depozitele de deșeuri. Astfel proiectele pentru depozitele de deșeuri să conțină:
 - Identificarea riscurilor în legătură cu schimbările climatice și măsuri care să sporească capacitatea proiectului de a se adapta la schimbările climatice;
 - Măsuri de reducere a riscului ca proiectul să fie afectat de schimbări climatice (cum ar fi de exemplu accesarea unor instrumente de asigurare);
 - Măsuri care previn apariția unor riscuri (cum ar fi de exemplu alegerea locației proiectului astfel încât expunerea acestuia la anumite riscuri induse de schimbările climatice să fie minimă);
 - Măsuri care permit operarea în cadrul proiectului și în situația apariției unor constrângeri induse de schimbările climatice (cum ar fi de exemplu instalații cu utilizare eficientă a apei sau a energiei, din surse proprii).
- Opțiunile de adaptare și creșterea rezilienței pot include:
 - Schimbări tehnologice
 - Realizarea planurilor de management al riscului ca parte din manualul de operare a infrastructurii
 - Creșterea sensibilității în ce privește bunele practici
 - Regândirea planificării zonale și amplasarea strategică a noilor infrastructuri
 - Managementul riscului și comunicarea despre acestea.
 - Introducerea sectorului de deșeuri în infrastructura critică a țării și în Strategia Națională de Adaptare.

7. Atenuarea emisiilor de GES prin eliminarea tratării anaerobe a apelor uzate

Politicile și măsurile de gospodărire a apelor pot influența emisiile de gaze cu efect de seră. Un volum semnificativ de emisii rezultă din operațiuni ale stațiilor de tratare a apelor uzate. Din acest motiv este important ca sectorul tratării apelor uzate să propună obiective specifice de reducere și măsuri asociate, care să fie coordonate cu planurile de adaptare ale sectorului.

Actul normativ	Neconcordanță
HOTĂRÎREA Nr. 950/25.11.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale	Nu există prevederi sau considerente concrete pentru eliminarea tratării anaerobe sau pentru captarea și utilizarea biogazului în proces.
Hotărârea Guvernului nr. 199/2014 cu privire la aprobarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)	

Recomandări:

- Este recomandată introducerea în *Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)* la Cap. V, pct.2 , a unor măsuri de re tehnologizare a stațiilor de epurare, ameliorare a calității nămolului care să asigure o gestionare corespunzătoare a nămolului, în scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și a impactului efectelor schimbărilor climatice prin asigurarea captării și utilizării biogazului într-un mod eficient energetic.
- Este recomandat ca în *Hotărârea nr. 950 din 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale* la cap. V care se referă la utilizarea nămolului provenit de la stațiile de epurare a apelor uzate să fie introdusă:
 - Necesitatea elaborării unei Strategii Naționale pentru Gestionarea Nămolurilor cu obligativitatea de a reînnoi acest document la 5 ani.
 - Să stabilească planuri de gestionare a nămolurilor de la stațiile de tratare a apelor uzate în așa manieră încât să nu se elibereze în atmosferă gaze cu efect de seră în procesul tratării cât și ulterior tratării apelor uzate.
 - Cerința de a monitoriza/calcula emisiile de GES la tratarea nămolului precum și reducerea acestora conform planului de gestionare a nămolului/ autorizației de mediu

Eliminarea nămolului rezultat în urma tratării apelor uzate pe depozitele de deșeuri este una din cele mai puțin durabile alternative care nu consideră potențialul utilizabil al nămolului și cu un potențial ridicat de generare de emisii GES. Strategia Națională pentru Gestionarea Nămolurilor va ține cont de posibilitățile de co-tratare a deșeurilor biodegradabile pentru a obține proiecte fezabile și va include următoarele considerente:

- Există mai multe alternative tehnologice care permit recuperarea energiei din nămol, interesul pentru dezvoltarea și aplicarea acestora fiind determinată și de posibilitatea considerării acestora ca fiind surse de energie regenerabilă. Utilizarea nămolului ca și combustibil alternativ este determinată de caracteristicile substanțelor solide care au o capacitate calorică similară cu cea a cărbunelui brun. Astfel, prin incinerare sau co-incinerare, este posibil să se producă energie care poate fi folosită pentru pre-uscarea nămolului sau pentru generarea de energie electrică (incinerare strict pentru arderea nămolului). Pentru producere de căldură și electricitate (co-incinerare cu deșeuri solide) este posibilă înlocuirea parțială a combustibililor fosili în unitățile consumatoare de energie (fabrici de ciment, termocentrale și electrocentrale). Astfel, se poate recupera energie din nămol prin:
 1. tratare convențională prin fermentarea anaerobă a acestuia – o metodă deja cunoscută și aplicată de generare a biogazului în cadrul procesului de descompunere microbiologică a substanțelor volatile din nămol. Ca produși final se obțin: un produs stabilizat care poate fi folosit ca îngrășământ și biogazul care poate fi utilizat la producerea de căldură și energie.
 2. piroliza și gazeificarea – metode care, însă, nu sunt suficient dezvoltate sau care presupun costuri mai ridicate ce împiedică utilizarea acestora pe scară largă.

8. Anexe

Anexa 1. Normativul tehnic din 2004 privind depozitarea deseurilor

Anexa 2. Hotararea 162-2002 privind depozitarea deseurilor

Anexa 3. Ordinul 95-2005 privind stabilirea criteriilor de acceptare și procedurilor preliminare de acceptare a deșeurilor la depozitare

Anexa 4. Hotararea 235-2007 privind gestionarea uleiurilor uzate

Anexa 5. Legea 211-2011 privind regimul deșeurilor

Anexa 6. Planul National de Gestionare a Deseurilor 2017

Anexa 7. Legea 249-2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje

Anexa 8. Ordonanta urgenta 5-2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice

Anexa 9. Ordinul 1172-2018 pentru aprobarea Ghidului de finanțare a Programului național de înlocuire a echipamentelor electrice și electronice uzate cu unele mai performante

Anexa 10. Ordinul Nr. 109-2007 privind aprobarea Normelor metodologice de stabilire, ajustare sau modificare a tarifelor pentru serviciul de salubritate

Anexa 11. Adresa modificare tarife si Fisa de fundamentare Bistrita

Anexa 12. Proiectul de Hotarare si Fisa de fundamentare depozit Suceava

Anexa 13. HCL 393-2019 privind aprobarea tarifelor distincte pentru activitatea de salubritate menajera pe raza municipiului Cluj-Napoca

Anexa 14. HCL privind actualizarea tarifelor de depozitare a deseurilor la depozitul ecologic Oradea

Anexa 15. Ordonanta urgenta 196-2005 privind Fondul pentru mediu

Anexa 16. Legea 51-2006 serviciilor comunitare de utilități publice

Anexa 17. Hotararea privind aprobarea Studiului de fundamentare a deciziei de concesiune a delegarii operarii SMID Judetul Alba

Anexa 18. Caietul de sarcini Concesiune Serviciu Public de Salubritate Bistrita

Anexa 19. HCL 88-2019 privind modificarea Regulamentului de salubritate a municipiului Cluj-Napoca

Anexa 20. Regulamentul De Salubritate Judetul Bistrita-Nasaud

Anexa 21. Regulamentul 333 -31.03.2011 de stabilire a criteriilor de determinare a condițiilor în care anumite tipuri de deșeuri metalice nu mai constituie deșeuri

Anexa 22. Regulamentul (CE) 834-2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice

Anexa 23. Regulamentul UE 2019-1009 de stabilire a normelor privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante